

Voorstel aan de gemeenteraad

datum: 20 augustus 2019	portefeuillehouder: burgemeester M.H.E. Pelzer	Datum vergadering: 24 september 2019 agendanummer:
onderwerp: Opzegging lidmaatschap Euregio Rijn-Maas-Noord.		

Aan de raad,

Inleiding

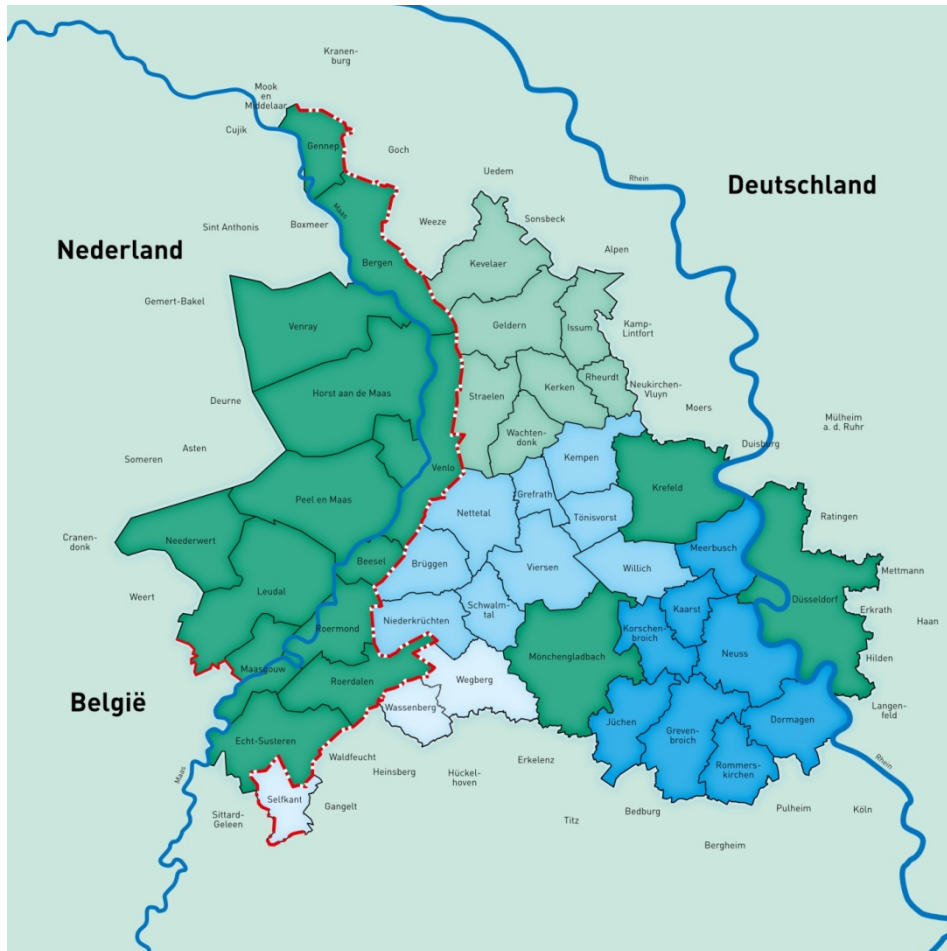
Bij besluiten van respectievelijk de burgemeester d.d. 5 november 2002, het college van burgemeester en wethouders d.d. 5 november 2002 en de gemeenteraad d.d. 25 november 2002 werd besloten tot het aangaan van de “Gemeenschappelijke Regeling Openbaar Lichaam Euregio Rijn-Maas-Noord”. In het coalitieprogramma 2018 – 2022 staat de volgende opgave: “We onderzoeken of het lidmaatschap van de Euregio Rijn-Maas-Noord nog noodzakelijk is”. Dit voorstel geeft invulling aan die opdracht.

Relatie met begroting / coalitieprogramma / speerpunten

Uit het coalitieprogramma valt af te leiden dat regionale samenwerking belangrijk is mits dat een meerwaarde voor de gemeente Bergen heeft. De meerwaarde van lidmaatschap van de Euregio Rijn-Maas-Noord dient onderzocht te worden.

Argumenten

De huidige vorm van de Gemeenschappelijke Regeling Openbaar Lichaam Euregio Rijn-Maas-Noord is ontstaan in 2003. Het is de opvolger van het in 1978 ingestelde vrijwillig en informeel samenwerkingsverband Euregio Rijn-Maas-Noord, dat in formele zin aangehaakt was bij de stad Mönchengladbach. Hiervan waren de Nederlandse gemeenten indirect lid via de Regio Noord- en Midden Limburg. In 2002 werd het wenselijk geoordeeld om dit samenwerkingsverband te formaliseren en een eigen juridische structuur te geven. De gemeenten participeerden voortaan rechtstreeks. Van alle gemeenten in Noord-Limburg is alleen de gemeente Mook en Middelaar geen lid. Onderstaande kaart geeft het werkgebied van de Euregio Rijn-Maas-Noord weer.

Om de noodzakelijkheid van lidmaatschap van de Euregio te onderzoeken dienen een aantal aspecten te worden beoordeeld.

1. Juridisch
2. Financieel
3. Nut en rendement
4. Grensinfpunt
5. Andere mogelijkheden van grensoverschrijdende samenwerking

Ad 1. Juridisch

Deelname aan de Euregio Rijn-Maas-Noord vindt plaats op vrijwillige basis. Op basis van artikel 5 lid 3 van de statuten zijn leden gerechtigd met inachtneming van een opzegtermijn van drie jaar uit het openbaar lichaam uit te treden. Hiertoe is een schriftelijke verklaring tegenover de vergadering van het openbaar lichaam vereist. De rechten en plichten uit hoofde van het lidmaatschap vervallen op 31 december van het derde jaar volgend op bedoelde verklaring.

Voor zover bekend zijn er binnen de Noord- en Midden Limburgse gemeenten geen juridische afspraken omtrent lidmaatschap van de Euregio.

Conclusie 1: Er is geen juridisch beletsel om uit te treden.

Ad 2. Financieel

De jaarlijkse bijdrage van Bergen aan de Euregio bedraagt momenteel € 6.880,-. Daarnaast is het de bedoeling om vanaf 1 januari 2021 jaarlijks € 1.416,- bij te dragen aan het Grensinfpunt. Indien het lidmaatschap uiterlijk 31 december 2019 wordt opgezegd, betekent dit een structurele bezuiniging met ingang van het begrotingsjaar 2023.

Ingevolge artikel 5 lid 4 van de statuten zijn uittredende leden na hun uittreding tegenover het openbaar lichaam naar rato van hun stemmental verantwoordelijk voor de tot dan toe ontstane verplichtingen. De aansprakelijkheid van uitgetreden leden voor uit lange-termijnschulden van het openbaar lichaam ontstane verplichtingen is beperkt tot concrete bedragen die tot het tijdstip van uittreding naar rato zijn ontstaan. De uittredende leden zien af van een vermogensrechtelijke vereffening.

Navraag bij de plaatsvervangend directeur van de Euregio heeft opgeleverd dat er bij de Euregio geen sprake van schulden is en dat er op basis van deze bepaling geen sprake van een claim zal zijn.

Er lopen geen concrete projecten waarin de gemeente participeert met financiële verplichtingen.

Conclusie 2: Er is geen financieel beletsel om uit te treden. Na 3 jaar vervalt de structurele bijdrage. Dit is een bezuiniging voor de gemeentelijke begroting.

Ad 3. Nut en rendement

Wat levert het lidmaatschap Bergen op?

De gemeente Bergen is lid van zowel de Euregio Rijn-Maas-Noord als de Euregio Rijn-Waal. Beide Euregio's hebben ten doel om de grensoverschrijdende samenwerking tussen mensen, bedrijven, overheden en verenigingen te bevorderen. Om dat doel te bereiken is vanuit Europa een budget beschikbaar dat ingezet kan worden in concrete projecten. Het betreft de zgn. Interreg-gelden. Partijen die een grensoverschrijdend project willen realiseren kunnen via de Euregio een bijdrage aanvragen. De betreffende Euregio toetst het project vervolgens aan de vooraf geformuleerde doelstellingen.

Omdat onze grensoverschrijdende partners vooral binnen het werkgebied van de Euregio Rijn-Waal liggen, zijn tot op heden alle grensoverschrijdende projecten waarbij wij als gemeenten betrokken zijn, bij die Euregio ingediend. Sedert vele jaren is er geen project met onze directe betrokkenheid geweest bij de Euregio Rijn-Maas-Noord.

In de raadsbrief van 2 september 2014 heeft ons college u nog aangegeven het voor de gemeente van belang te vinden in beide Euregio's te blijven deelnemen in verband met mogelijke gezamenlijke projecten van de Regio Venlo. Echter ook hiervan is de laatste jaren geen sprake geweest. Zo bezien levert het lidmaatschap van de Euregio voor Bergen geen direct rendement op.

Op 9 augustus 2018 heeft de burgemeester een gesprek gehad met de directeur en adjunct directeur van de Euregio Rijn-Maas-Noord en daarin onze twijfels uitgesproken omtrent het nut van continuering van het lidmaatschap van de gemeente Bergen. Daarbij is aan de Euregio de uitdaging meegegeven om de meerwaarde van het lidmaatschap voor onze gemeente aan te tonen.

In het gesprek van wethouder Splinter op 22 augustus 2018 met de directeur en adjunct directeur, is dit, zij het iets minder expliciet, ook nog aan de orde geweest. De Euregio heeft deze handschoen echter niet opgepakt. Er is geen moeite gedaan om de gemeente Bergen te overtuigen om lid te blijven.

De in de afgelopen jaren geagendeerde gespreksthema's raken de gemeente Bergen niet direct.

Door de Euregio is een overzicht per 23 juli 2019 verstrekt van de Interreg-projecten in de gemeente Bergen in periode 2014-2019 (zie bijlage). Een drietal projecten daarvan is, zonder betrokkenheid van de gemeente Bergen, begeleid door de Euregio Rijn-Maas-Noord. Alle andere projecten werden begeleid door de Euregio Rijn-Waal.

Door de Euregio is op 24 juli 2019 aangegeven dat het lidmaatschap van de Euregio **geen** invloed heeft op de participatie in Interreg. Alle organisaties in het Interreg-programmagebied kunnen zonder problemen aan het subsidieprogramma deelnemen, het maakt niet uit of de gemeente lid is van de Euregio of niet.

Conclusie 3: Het lidmaatschap van de Euregio Rijn-Maas-Noord levert de gemeente Bergen geen aantoonbaar direct of indirect voordeel op. Beëindiging van het lidmaatschap zou ook geen gevolgen hebben voor subsidieerbaarheid van Interreg-projecten.

De Euregio Rijn-Maas-Noord is verzocht om, kijkend naar de werkgebieden van de Euregio Rijn-Waal en de Euregio Rijn-Maas-Noord, aan te geven waarom Bergen van beide lid zou moeten zijn. Daarbij in aanmerking nemende dat al onze oosterburen ook in het werkgebied van de Euregio Rijn-Waal liggen (zie kaartbeeld onder ad 5).

In relatie tot deze vraag werd de gemeente het volgende meegegeven (samengevat):

De gemeente Bergen laat met het lidmaatschap van beide Euregio's in eerste instantie zien dat de samenwerking met Duitsland en de "Europese gedachte" voor de gemeente een hoge prioriteit hebben. Beide Euregio's bieden kansen voor netwerkvorming en geven de gemeente een bepaalde mate van invloed op de besluitvorming over grensoverschrijdende zaken en projecten. Bergen kan deelnemen in de gremia en themabijeenkomsten van beide Euregio's. De Euregio Rijn-Maas-Noord is voor Noord- en Midden Limburg bovendien een sterke verbindende factor als het gaat om de toekomstige ontwikkeling en regionale positie, ook binnen Limburg. De Euregio zou het erg jammer vinden als Bergen uit zou stappen omdat hier dan een "gat" ontstaat waardoor de gezamenlijk positie richting Maastricht, Den Haag en Düsseldorf zwakker wordt.

Deze argumentatie is niet overtuigend. De thema's (projecten hebben we het niet over) binnen de Euregio Rijn-Maas-Noord zijn voor Bergen niet van echt toegevoegde waarde gebleken.

Conclusie 4: Er zijn geen argumenten aangedragen om af te zien van een uittreding.

Ad 4. GrensInfopunt

De GrensInfoPunten zijn een samenwerking langs de hele Duits-Nederlandse en Duits-Belgische grens om een service te bieden aan iedereen die vragen heeft over grensoverschrijdend werken, studeren, etc. Er is onder andere een GrensInfoPunt in Kleve bij de Euregio Rijn-Waal en een in Mönchengladbach bij de euregio Rijn-Maas-Noord, maar ook in Eindhoven. Er is dus sprake van een samenwerking, maar dat geldt niet voor de financiering van het personeel, daar is sprake van een soort franchise-constructie. Vanaf 2021 worden de GrensInfopunten zonder INTERREG-subsidie gefinancierd, daarom ook de extra bijdrage voor de leden van de Euregio Rijn-Maas-Noord vanaf 1 januari 2021.

De financiering heeft geen invloed op de mate waarin de inwoners bij het GrensInfoPunt geholpen worden. Sterker nog, de persoonlijke gegevens worden in de meeste gevallen niet geregistreerd, dus bij de Euregio is niet bekend hoeveel mensen gebruik hebben gemaakt van de service. Dit staat voor iedereen open. In totaal vinden er ca. 3500 "adviesmomenten" per jaar plaats, telefonisch, per mail en als persoonlijk advies. Sommige moeilijke vragen worden met de verschillende GrensInfoPunten besproken. Het GrensInfoPunt kan op aanvraag ook ondersteunen in specifieke gevallen voor gemeenten, er is bijvoorbeeld aandacht geweest voor de vele Poolse werknemers die over de D-NL grens werken. De Euregio ziet het GrensInfoPunt meer als een lokale bijdrage voor een goede informatievoorziening voor grenspendelaars. Uiteindelijk wordt 75% van de GrensInfopunten betaald door de ministeries en provincies, en 25% door de euregio's respectievelijk de lidgemeenten.

Uit de aangeleverde informatie is niet te herleiden hoeveel inwoners van onze gemeente gebruik maken van het GrensInfoPunt in Mönchengladbach. Gezien de fysieke afstand ligt het meer voor de hand dat onze inwoners, die daar behoefte aan hebben, zich wenden tot het GrensInfopunt in Kleve.

Conclusie 5: Eventuele beëindiging van het lidmaatschap van de Euregio Rijn-Maas-Noord heeft geen gevolgen voor de toegankelijkheid van de GrensInfopunten voor onze inwoners.

Ad 5. Andere mogelijkheden voor grensoverschrijdende samenwerking

Euregio Rijn Waal

Zoals al aangegeven is de gemeente Bergen ook lid van de Euregio Rijn-Waal. Binnen deze Euregio bevinden zich, geografisch gezien, ook de logische samenwerkingspartners. Dit blijkt uit onderstaand kaartje van het werkgebied van de Euregio Rijn-Waal.

Onze mogelijke partnergemeenten in grensoverschrijdende projecten bevinden zich allemaal binnen het werkgebied van deze Euregio. Voor een projectenlijst wordt opnieuw verwezen naar de bijlage.

Conclusie 6: Door het uittreden uit de Euregio Rijn-Maas-Noord worden we niet of nauwelijks beperkt in de mogelijkheden voor grensoverschrijdende samenwerking.

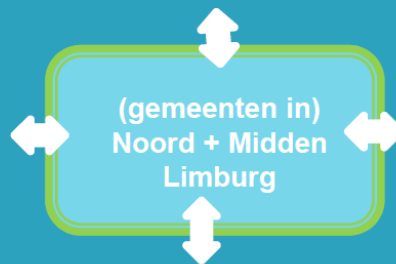
Bestuursopdracht Internationale Zaken Noord- en Midden Limburg

Alle gemeenten in Noord- en Midden Limburg, met uitzondering van Mook en Middelaar en Nederweert, nemen deel aan de Bestuursopdracht Internationale Zaken. Sinds 1 januari 2009 wordt de bestuursopdracht uitgevoerd door de gemeente Venlo. De financiële bijdrage bedraagt € 0.28 per inwoner per jaar.

In 2016 is de betekenis en invulling van de Bestuursopdracht tegen het licht gehouden. Ons college heeft toen ingestemd met een herijking van de opdracht. Deze is nu schematisch als volgt weergegeven:

Acteren op de grens buiten-binnen

- opstellen en uitvoeren internationale (lobby)agenda
- acteren in relevante generieke en specifieke netwerken
- aanspreekpunt ("weten hoe de hazen buiten en binnen lopen")
- informeren
- verbinden met relevante netwerken

verminderen van grensbarrières

internationale positionering NML

4 Euregio's
 • Benelux-Midden
 • Rijn-Waal
 • Rijn-Maas-Noord
 • Maas-Rijn
 Brainport ZO-Nederland

Provincie
 Rijk
 Benelux-unie
 Europese Unie
 VNG

Belgische en Duitse nationale en provinciale overheden
 Belgische en Duitse grensgemeenten

Conclusie 7: Middels de intergemeentelijke samenwerking in de Bestuursopdracht Internationale Zaken, waarvoor wij een jaarlijkse vergoeding betalen, is er voldoende aandacht voor internationale samenwerking, ook in de Euregio Rijn-Maas-Noord.

Op basis van de geformuleerde conclusies 1 t/m 7 is het antwoord op de vraag uit het collegeprogramma of het lidmaatschap van de gemeente Bergen van de Euregio Rijn-Maas-Noord nog noodzakelijk is, negatief. Er wordt geen dan wel nauwelijks een nadeel gezien aan uittreding.

De burgemeester en ons college hebben, ieder voor zover het hun eigen bevoegdheid betreft, op 20 augustus besloten het lidmaatschap van de Euregio Rijn-Maas-Noord op te zeggen. Uw raad wordt, in het verlengde van de besluiten van de burgemeester en ons college, voorgesteld om eveneens het lidmaatschap, met inachtneming van de statutaire opzegtermijn van 3 jaren, per 1 januari 2023 op te zeggen.

Voorstel

Wij stellen u voor:

Het lidmaatschap van de Gemeenschappelijke Regeling Openbaar Lichaam Euregio Rijn-Maas-Noord" per 1 januari 2023 op te zeggen. Een en ander conform bijgevoegd concept raadsbesluit.

Burgemeester en wethouders van Bergen,
 de wnd. secretaris,

de burgemeester,

W.P.G.M. Scheepens

M.H.E. Pelzer

Bijlage(n)

1. Statuten voor een openbaar lichaam Euregio Rijn-Maas-Noord.
2. Informatie “Euregionale samenwerking in de gemeente Bergen”.
3. Concept-raadsbesluit.